



P02-mashq. Tuproqning fizik xususiyatlari

TUPROQ STRUKTURASINI KUZATISH ¹

Ma'lumot plakatlari n.4- 7a-8a

DOLZARBLIGI

Tuproq strukturasi organik va mineral zarrachalarning o'zaro birikishi bilan belgilanadi. Alohida zarrachalar to'planganda, ular kattaroq zarrachalarga o'xshaydi va agregatlar deb ataladi. Tuproqning tuzilishi tuproq strukturasi mustahkamligi kabi muhim jihatlarni belgilaydi, bu tuproqning tabiiy kelib chiqishi yoki tuproqdagi antropogen ta'siri tufayli tashqi kuchlar ta'sirida tuproq o'zining tabiiy va agregatsiya holatini saqlab turish qobiliyatini anglatadi.

MATERIALLAR



Kichkina belkurak



Plastik qog'oz

JARAYONLAR

1) 20 sm tuproqning yuqori qatlamini belkurak bilan olib tashlang.

2) Plastmassa plitani qattiq yuzaga qo'ying (masalan, yog'och taxta). Tuproq namunasini 1 m balandlikdan barcha bo'laklar mayda bo'laklarga bo'linmaguncha, ko'pi bilan uch marta plastik qatlamga tashlang.

3) Juda yumshoq bosim o'tkazib, har bir bo'lakni qo'l bilan ajrating va eng yirik fraktsiyalarni varaqning bir uchiga, eng nozik qismini esa boshqa uchiga o'tkazing. Butun yuza bo'ylab tuproq qalinligi bir xil bo'lishi uchun agregatlarni tekis taqsimlang.

USULNING AFZALLIKLARI

Bir nechta vositalar yordamida vizual tarzda baholash oson. Turlicha foydalaniladigan tuproqlarni solishtirish mumkin.

USULNING KAMCHILIKLARI

Kuzatish uchun tuproqning kerakli miqdori talab qilinadi. Usul namlik sharoitlarining keng doirasi uchun amal qiladi, lekin eng yaxshi tuproq nam va biroz nam bo'lganda amalga oshiriladi; quruq va nam sharoitlardan saqlanib.

SAVOLLAR

Kuzatilgan agregatlar va bo'laklarning xususiyatlari (hajmi, shakli, mustahkamligi) qanday? Govaklik qanday? Tuproq tuzilishining kuzatilishining sabablari nimada? Tuproqqa ishlov berish sizningcha tuproq strukturasi ta'sir qiladi, deb o'ylaysizmi? Tuproq tiplari asosida tuproqqa ishlov berish bilan bog'liq farqlarni kuzatdingizmi?

BAHOLASH AMALLARI

YOMON

O'RTA

YAXSHI

Tuproqda yirik bo'laklar ustunlik qiladi yoki kukun konsistensiyasi bilan ko'rinadi. Aeratsiya va gaz almashinuvini kamaytiradigan, o'simliklarning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan juda kam kovaklar mavjud yoki umuman yo'q.

Burchak shakllari va tartibsiz o'lchamlari bo'lsa-da, agregatlarning mavjudligi. Ildizning kirib borishi va rivojlanishi tuproqning yetarlicha strukturalili emasligi bilan cheklanishi mumkin.

Tuproqda qirralari yumaloq bo'lgan g'ovak va mayda agregatlar ustunlik qiladi. Tuproqning yaxshi structuraliligi texnika g'ildiraklari harakatlanishi natijasida tuproq zichlanishini kamaytiradi. Bu tuproqlarda aeratsiya va gaz almashinuvi, shuningdek, suvning harakatlanishi va saqlanishi optimal hisoblanadi.



© FAO 2008



© FAO 2008



© FAO 2008